

**LIFE IP NATUREMAN   LIFE16 IPE/DK/006
N30-10 (Nørreå Vest)
Mulighedskatalog**

Foto: Viborg Kommune.

Oplysninger i denne rapport afspejler kun forfatterens holdning. EU Kommissionen er ikke ansvarlig for nogen brug af disse oplysninger.

Planen har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger der allerede er indeholdt i de miljøvurderede Natura 2000-planer og statens vandområdeplaner. Da planen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser, eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, har Viborg Kommune truffet afgørelse om, at der ikke er behov for en ny miljøvurdering.

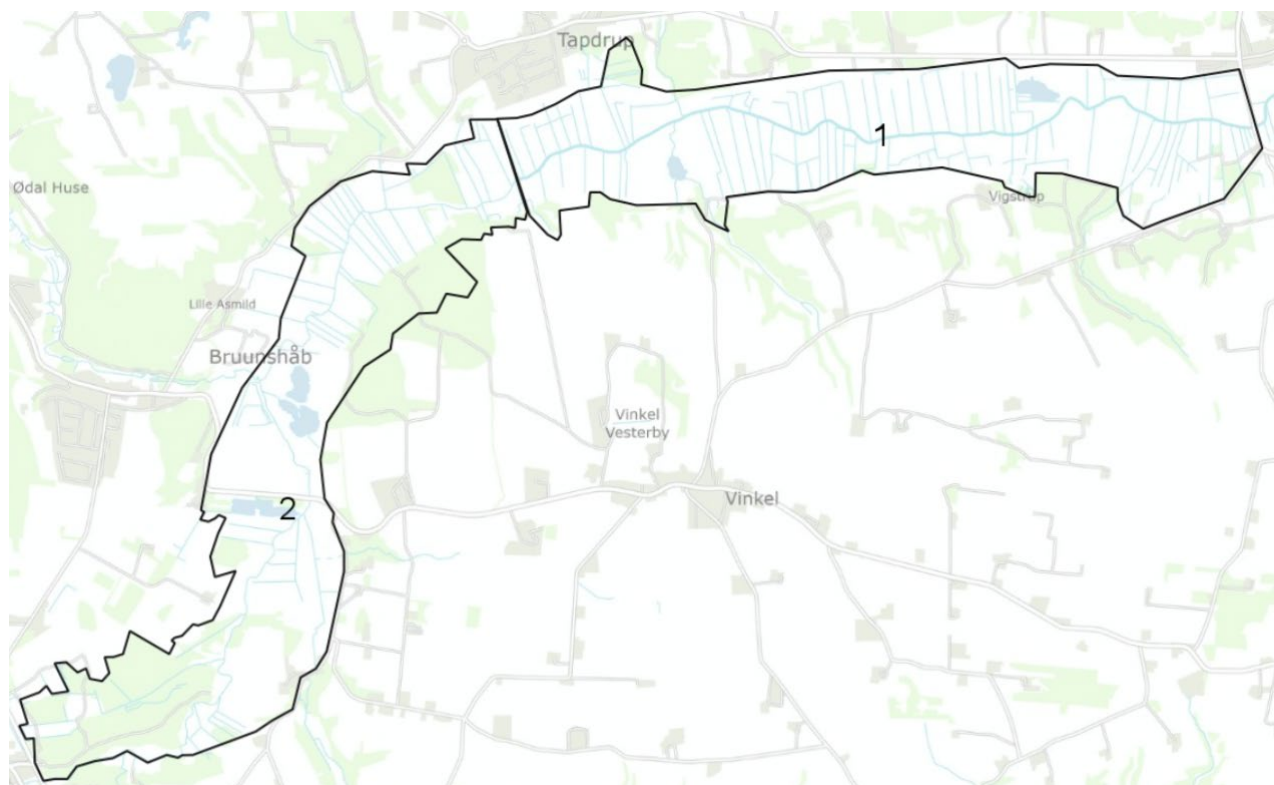
**VIBORG
KOMMUNE**

Indhold

1. Overblik.....	3
2. Indledning	3
3. Yderligere forundersøgelser	3
4. Komplementære projekter	3
5. Muligheder i området.....	4
Lokalitet 1	4
Lokalitet 2.....	6

1. Overblik

I visionsrapporten for Nørreådal, herunder N30-10 (Nørreå Vest) er det beskrevet, at de mange små arealer med habitatnatur skal søges sammenbundet i større enheder, for at gøre det attraktivt at foretage den fornødne pleje på arealerne. Her skal der især være fokus på at sammenbinde de våde arealer med højereliggende og tørre arealer, som giver muligheden for at skabe en meningsfuld græsningsenhed. Der søges synergi mellem et igangværende restaureringsprojekt i Nørreå samt et lavbundsprojekt mellem Tapdrup og Vejrumbro, der er under udarbejdelse, særligt i forhold til lodsejerinddragelse.

De to lokaliteter i N30-10.

2. Indledning

Indsætserne i dette katalog, er opdelt i lokaliteterne 1 og 2 der hver især består af større delområder med forskellige indsatsmuligheder. En botanisk forundersøgelse er foretaget i 2020, hvor en række mindre lokaliteter er udpeget som fokuspunkter, og det er vurderet at der er mulighed for at forbedre forholdene for rigkær og hængesæk. De botaniske forundersøgelser er beskrevet i et selvstændigt notat.

Lodsejerinddragelsen er opstartet i alle delområder.

3. Yderligere forundersøgelser

Især på lokalitet 1 forventes der at være behov for yderligere undersøgelser i forbindelse med projekteringen af lavbundsprojektet.

4. Komplementære projekter

Der er i december 2020 udarbejdet en teknisk forundersøgelse til et restaureringsprojekt i den vestligste del af Nørreå, hvor der skal udlægges groft materiale i åen. Der er udarbejdet et udbud på detailprojektering af projektet, som forventes realiseret i efteråret 2022 eller foråret 2023.

En forundersøgelse til et lavbundsprojekt mellem Tapdrup og Vejrumbro er i gang i efteråret 2021. Undersøgelsesområdet er 357 ha, og formålet med projektet er primært at reducere udledningen af drivhusgasser med 3087 t CO₂-ækvivalenter/år, men også at reducere udledningen af kvælstof med 8960 kg N/år.

Der er ved at blive etableret helårsgræsning på i alt 24,4 ha nord for Nørreå, hvoraf 17,5 ha er §3 eng. Der ligger desuden en kortlagt hængesæk på arealet. I sammenhæng med dette projekt arbejdes der på at hegne 6,3 ha nord for, hvoraf 0,68 ha er beskyttet eng.

Der er sendt en ansøgning til sammenbindingsordningen vedr. 11,39 ha ved Bruunshåvej 29 (lokalitet 2.2). Der blev ikke givet tilsagn, da der var for mange ansøgninger. Hvis ordningen kommer igen, foreslås at søge igen.

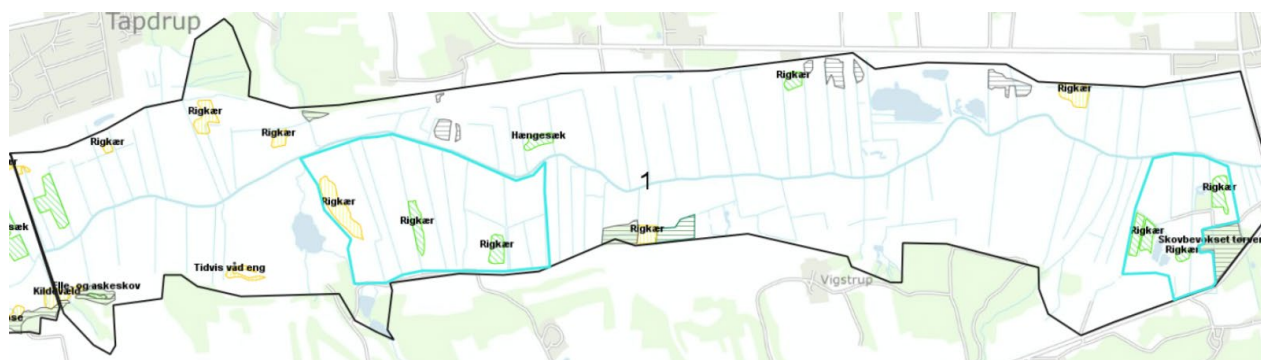
Endelig arbejder Aarhus Universitet på baggrund af støtte fra LIFE IP Natureman og Åge V Jensen fond på et projekt, der løber fra 2018-2021, som skal undersøge effekten af virkemidler til genopretning af grundvandsbetingede mosetyper og skaffe viden om evidensbaseret forvaltning af ådalenes natur.

5. Muligheder i området

I det følgende er de muligheder, der er identificeret på de enkelte lokaliteter, beskrevet. Der indgår også kort over lokaliteterne.

Lokalitet 1. Mellem Tapdrup og Vejrumbro.

Lokalitet 1 strækker sig fra Tapdrup til Vejrumbro og rummer de våde naturtyper kildevæld, hængesæk, tidvis våd eng og en større andel af rigkær. Størstedelen af lokaliteten er §3 beskyttet natur med mose og ekstensivt drevne enge. Der er i høj grad drænet på lokaliteten.

Lokalitet 1 er markeret med sort linje. Mindre lokaliteter, hvor der kan opstartes en indsats er markeret med blå linje. Kortlagt natur er vist med farvede flader.

Mulige overordnede tiltag:

Hele lokalitet 1 indgår som forundersøgelsesområde til et lavbundsprojekt, der strækker sig videre mod øst ind i N30-11. I projektet er det planlagt, at 95 drængrøfter sløjfes, for at genetablere den naturlige hydrologi, hvilket kan medvirke til at udvide de kortlagte naturtyper foruden at reducere udledningen af kvælstof og CO₂.

Mulige tiltag 1.1

På denne lokalitet er der mange grøfter og der tages høslet. Der kan skabes bedre forhold i rigkærene på lokaliteten ved:

- **Hydrologi:** Der er mange dybe og nyligt voldsomt oprensede grøfter på lokaliteten, også op ad de kortlagte rigkær. Ved at sløjfe grøfter kan der skabes sammenhæng mellem kortlagte rigkær, samt evt. udbrede forekomsten.
- **Afgræsning:** Lige nu tages der høslet på mange af engparcellerne på lokaliteten, men ved at etablere græsning, vil der kunne skabes bedre strukturer og dynamik, så der er mulighed for, at rigkærarterne kan spredes ud på en større del af lokaliteten. Der kan skabes store græsningsfolde.

Mulige tiltag 1.2

På denne lokalitet er der mange grøfter og græsning på flere mindre enge. Der kan skabes bedre forhold i rigkærene ved:

- *Hydrologi:* Der er mange meget dybe og vedligeholdte grøfter. Det skal undersøges om grøfterne kan sløjfes, og om vandet er næringsfattigt nok til at risle ud over lokaliteten, da der ligger dyrkede marker op til.
- *Afgræsning:* Lige nu afgræsses lokaliteten, men ved at lave en større sammenhængende græsningsfold, der inkluderer de kortlagte rigkær, kan der skabes muligheder for en bedre artsspredning.

Lodsejerindstilling: Forundersøgelsen af lodsejernes indstilling til lavbundsprojektet er under opstart, og vil kortlægge muligheden for tiltag i området. De beskrevne mulige tiltag 1.1 og 1.2 drejer sig om nedlægning af grøfter ligesom lavbundsprojektet og kan derfor rummes i forundersøgelsen. For at skabe synergi mellem lavbundsprojektet og IP Natureman, bør man i forundersøgelsen afdække muligheder for høslet og græsning på lokaliteten efter en eventuel gennemførelse af lavbundsprojektet.

Næste skridt:

De hydrologiske forhold skal undersøges, herunder om der ledes overfladevand til rigkær og kildevæld. Kan dette enten ske i forbindelse med lavbundsprojektet eller under Natureman.

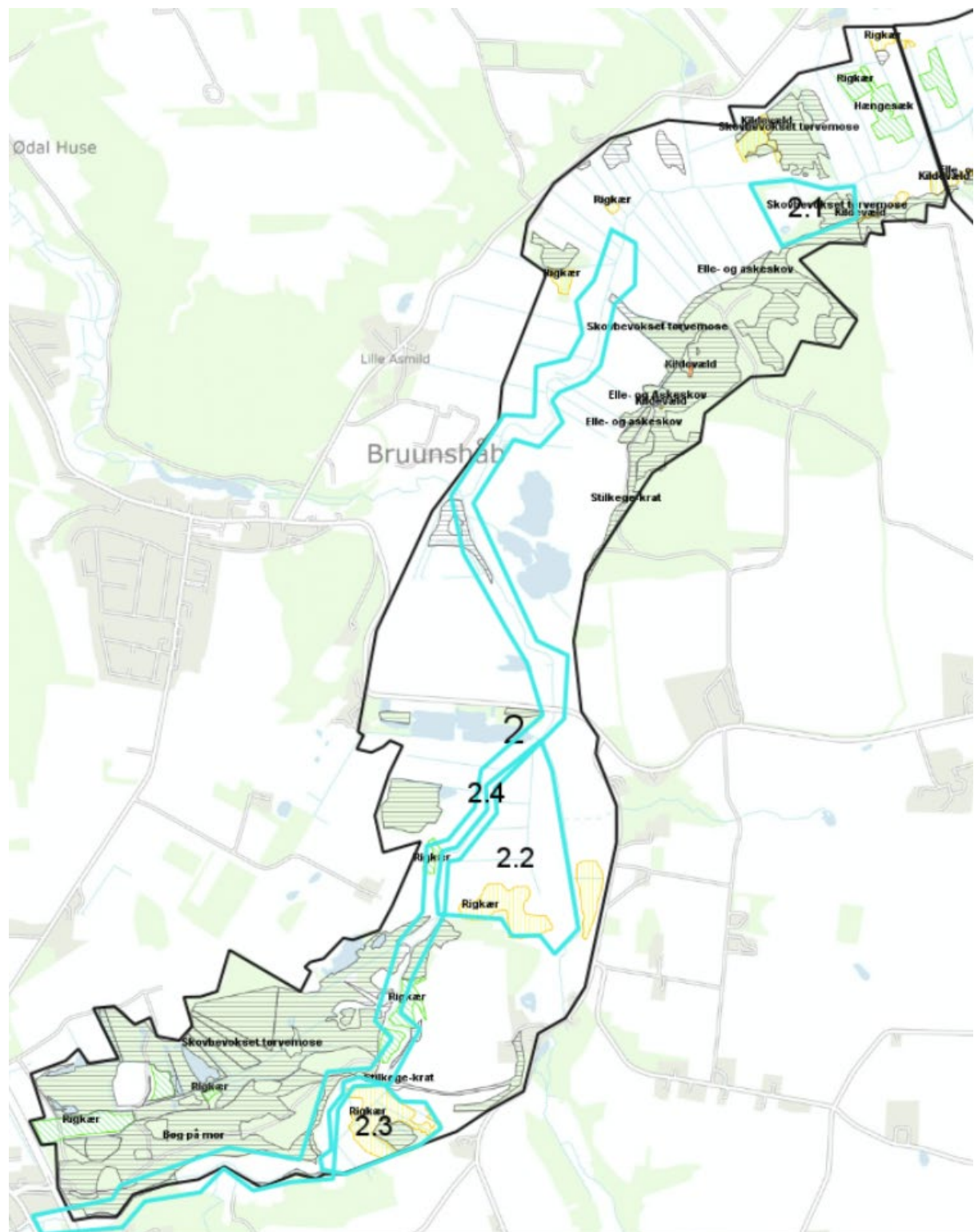
NATUREMAN aktioner: A1 forundersøgelser, A2 Projektudvikling C1 afgræsning, C3 etablering af hensigtsmæssig hydrologi,

Omkostninger (hvis muligt):

Tidsplan (hvis muligt): Forundersøgelse af lavbundsprojekt gennemføres ultimo 2021. Øvrige tiltag afventer resultatet af forundersøgelsen.

Lokalitet 2. Mellem Tapdrup og Rindsholm

Lokalitet 2 strækker sig fra Tapdrup til lige nord for Rindsholm, og rummer kun få kortlagte lysåbne naturtyper, men er rig på kortlagte skovnaturtyper som skovbevokset tørvemose, elle- og askeskov, stilkegekrat og bøg på mor i Randrup Skov. Størstedelen af lokaliteten består af store beskyttede enge og moser.

Lokalitet 2 er markeret med sort linje. Mindre lokaliteter, hvor der kan opstartes en indsats er markeret med blå linje. Kortlagt natur er vist med farvede flader.

Mulige overordnede tiltag:

Lokalitet 2.4 markerer et vandløbsrestaureringsprojektet i Nørreå, hvor der skal udlægges gydegrusbaner for at øge den fysiske variation i vandløbet til gavn for ørred og vandplanter, herunder vandaks.

Mulige tiltag 2.1

Denne lokalitet ligger hen uden drift og er grøftet. Tidligere voksested for gul stenbræk og leverurt. Der kan skabes bedre forhold på engen ved:

- *Hydrologi:* For foden af skrænten der støder op til lokaliteten mod syd, ligger der en grøft, og opsamler vandet der presses ud af skrænten. Hvis grøften sløjfes, er mulighed for at genskabe våde forhold, hvor vandet risler ned over lokaliteten. Dette kan medvirke til at der udvikles en bedre natur på arealet.
- *Afgræsning:* Etablering af græsning vil understøtte udviklingen af god natur.

Mulige tiltag 2.2

På denne lokalitet er der ingen drift, men flere områder med godt potentiale. Der kan skabes bedre forhold i rigkær ved:

- *Afgræsning:* Der er et stort behov for at genoptage græsning på lokaliteten, hvilket kan genskabe en lav vegetation til gavn for lavtvoksende rigkærsarter. Græsningen vil skabe en bedre struktur og dynamik, så der er mulighed for, at rigkærsarterne kan spredes ud på en større del af lokaliteten. Der er flere områder med højt potentiale.
- *Hydrologi:* Det bør undersøges, om der stadig er fungerende dræn i den østlige del af lokaliteten, ligesom der kan kigges på dræneffekten af Rind Bæk. Der kan evt. være potentiale for at hæve bunden, da den ligger dybt nedskåret. Rigkærenes tilstand og mulige forbedringer af hydrologien skal undersøges.
- MST har i forbindelse med deres Novana-undersøgelser lavet udvidede undersøgelser i form af Natureman effektmonitoring.

Mulige tiltag 2.3

På denne lokalitet er der ingen drift, men god hydrologi. Der kan skabes bedre forhold i rigkær og kildevæld ved:

- *Afgræsning:* Der er et stort behov for græsning på lokaliteten, hvilket kan genskabe en lav vegetation til gavn for lavtvoksende rigkærsarter. Græsningen vil skabe en bedre struktur og dynamik, så der er mulighed for, at rigkærsarterne kan spredes ud på en større del af lokaliteten. Obs. at det er meget vådt de kortlagte områder. Det kan overvejes at oprense en grøft, for at gøre arealet tørt nok til græsning? Alternativt kan der tages slet i tørre år.

Lodsejerindstilling: Lodsejerne indenfor vandløbsrestaureringsprojektets område er kontaktet og størstedelen er positive. Der kan evt. blive behov for en projektilpasning, når projektet skal realiseres. Lodsejere indenfor lokalitet 2.1 er ikke kontaktet.

Næste skridt:

Ansøgning om myndighedstilladelser, realisering.

NATUREMAN aktioner: A2 Projektudvikling, Rådgivere og Konsulenter kan inddrages i videre forløb af tiltag 2.2, tiltag 2.3 og tiltag 2.4. C1 afgræsning, C3 etablering af hensigtsmæssig hydrologi,

Omkostninger (hvis muligt): Prisen på anlægsarbejdet i vandløbs-restaureringsprojektet er anslået til 2.698.500 kr.

Tidsplan (hvis muligt): Restaureringsprojektet i vandløbet skal detailprojekteres og forventes gennemført i efteråret 2022 eller foråret 2023. Øvrige mulige tiltag kan foretages sideløbende med restaureringsprojektet.

